

I slutet av augusti och början av september kan man se smalnäbbad simsnäppa (t.v.), och svarttärna (t.h.) vid Nabben. Foto (fr.v.): Aron Andersson resp. John Larsen.

and och sjöorre) vid Nabben. Numera ses fjällabb ofta under första hälften av september, sannolikt i hög grad ett resultat av bättre kikare och bättre kunskaper hos de som kikar.

Annars kan man ju roa sig med att titta på rastande fåglar. Vid Nabben är det fortfarande gott om vadare av kanske ett dussin arter. I augusti är det störst chans att få se smalnäbbad simsnäppa och Nabben är den säkraste lokalen. Majoriteten av vadarna utgörs nu av årsungar, som kan vara lite svårare att skilja åt än de gamla fåglarna. På Måkläppen uppehåller sig hundratals eller t.o.m. tusentals storskarvar och grågäss. Båda arterna har ökat kraftigt de senaste decennierna. Storskarvarnas förflyttningar mellan Måkläppen och fiskeplatser ute till havs eller i Höllviken är en imponerande syn. Fåglarna kommer i väldiga flockar, som ibland är utdragna till kilometerlånga band, men detta handlar alltså om lokalt sträck och inte om egentlig flyttning.

Under de ljumma sensommarnätterna flyttar de flesta småfåglar som övervintrar i tropiska Afrika. Det är t.ex. rödstjärtar och näktergalar, sångare av olika arter och flugsnappare. På dagarna kan man hitta rastande sådana nattsträckare i all slags träd- och busk-

vegetation samt i vass. Särskilt lövsångaren kan efter goda sträcknätter vara mycket vanlig. Både vid fyren och i buskagen ut mot Nabben kryllar det av de små sångarna. De flesta är årsungar, vackert gula på undersidan. Har man tur kan man hitta en mindre flugsnappare vid fyren eller i någon trädgård i Falsterbo. I vassarna på Flommen är både skägges och pungmes

Den grå flugsnapparen lämnar Norden nattetid i augusti-september. Foto: Jens B Bruun.

Korsnäbbar är s.k invasionsarter, som endast flyttar under år när frösättningen hos barrträden är dålig. Den mindre korsnäbben (t.v.) börjar uppträda redan under sommaren medan den större korsnäbben (t.h.) mest ses från början av oktober och senare. Foto: John Larsen.

ganska regelbundna gäster numera. Skäggmesen har även häckat i vassen.

Vissa år uppträder invasionsarter som nötkråka och mindre korsnäbb redan i augusti. Invasionsarter kallas sådana arter som normalt inte flyttar men som vissa år på grund av födobrist tvingas dra iväg från sina normala vistelseorter. De följer då flyttfåglarna söderut. Nötkråkorna ger verkligen intryck av ”skogsfåglar på vift”! Med tillsynes friskt mod kommer flockarna kajkande över golfbanan, ju mer det blåser desto lägre flyger de. Men, när de når kustlinjen stiger de brant, tappar farten och i de flesta fall vänder de tillbaka igen på hög höjd. Havet skrämmer dem uppenbarligen, inte att undra på då ingen av nötkråkorna lär ha

sett en så stor vattenyta förut, än mindre känt sig tvungna att flyga ut över den. Men driften att flytta är så stark att den tvingar dem strax ut på ett nytt försök. Så upprepas proceduren flera gånger, tills fåglarna antingen sträcker ut eller (oftare) slutligen vänder åter inåt land.

Ungefär från 20 augusti kan man räkna med ett spännande rovfågelsträck. För bästa utbyte väljer man observationsplats efter vindriktning (se sid. 27), även om det klassiska stället är Ljungens sydvästra hörn. Under hela hösten är sparvhöken den vanligaste rovfågeln. Förhösten har emellertid sina speciella karaktärsarter, där bivräk, brun kärrhök och fiskgjuse är de vanligaste. Sträcket av bivräk har två toppar: en

Bivråkar. Ovan en ungfågel och t.h. en äldre fågel. Dräktvariationen är stor hos båda åldersgrupperna.
Foto: John Larsen.

under sista augustiveckan (gamla fåglar) och en under andra eller tredje septemberveckan (årsungar). Vissa höstar saknas ungfåglar nästan helt men normalt ses några hundratal.

Tyvärn visar sig inte längre sådana armador av bivråk som man kunde se t.ex. på 1970-talet (rekordet är 9 000, 4 september 1971). En långvarig beståndsminskning (se Figur 18, sid. 110) har medfört att ”en bra dag” numera innebär knappt ett tusental sträckande bivråkar. Det är i och för sig inte så illa att beskåda men tanken på bivråkens situation lägger lite sordin på upplevelsen. Bivråken är långflyttare och har anpassat sig till detta, bl.a. genom att inte (som ormvråken) bara flytta vid god termik som möjliggör segelflygning. Ofta ser man grupper på några tiotal bivråkar i aktiv flykt och på relativt låg höjd sträcka ut över havet, även mycket tidigt på morgonen. Fågellarna flyger ganska tätt och på långt håll ser en ankommande bivråksflock ibland ut att flyga vingpets

vid vingpets som en skvadron bombplan i en gammal krigsfilm.

Desto positivare är det att såväl brun kärrhök som fiskgjuse tillhör det fåtal av långflyttande arter som blivit allt talrikare de senaste 30 åren. Dessa båda arter kommer inte i flockar som bivråkarna utan en och en. Ibland cirklar de runt i termiken tillsammans med bivråkarna. Brun kärrhök tillhör numera den exklusiva grupp rovfåglar som kan uppnå fyrsiffriga säsongssummor medan fiskgjusarna kan komma upp till nästan 500 på en säsong (se Tabell 7, sid. 104). Dagssummor på mer än 100 bruna kärrhökar och 40 fiskgjusar är också möjliga.

Många andra rovfågelarter ses under förhösten. Artmässigt är det den bästa perioden. En del arter som t.ex. röd glada och ormvråk ses mest på sträckförsök vid den här tiden. De första blå kärrhökarna från Norrlands myrar visar sig redan nu. Deras snarlika släkting från sydligare nejder, ängshöken, är ovanliga-

Brun kärrhök (överst t.v.), fiskgjuse (överst t.h.) och ängshök flyttar huvudsakligen i slutet av augusti och början av september. Foto: John Larsen (brun kärrhök) och Jens B Bruun.

re men ses årligen i augusti. Åtminstone fem arter av falkar kan dyka upp. Tornfalkar är alltid närvarande och lärkfalk kan i princip ses dagligen. Rastande eller jagande lärkfalkar ser man ofta i de öppna gläntorna i Falsterbo park och över skogen längs den gamla banvallen norr om väg 100 mellan Skanör och Ljunghusen. De första sten- och pilgrimsfalkarna brukar ses i slutet av augusti. Även aftonfalk är årsviss, ibland förekommer den t.o.m. i små invasioner, vilket betyder att det kan dyka upp kanske ett halvdussin exemplar samtidigt.

Det brukar vara en stor folkskara som församlas på Ljungan och spanar upp i strömmen av rovfåglar, som tyst glider förbi därovanför. Största glädjen hos publiken brukar uppstå när det är örn på gång. Förutom havsörn är de örnar som ses vid Falsterbo under hösten dessutom arter som inte häckar i Sverige. Vanligast är mindre skrikörn, som ses så gott som varje höst i enstaka exemplar. Mera sällsynta är stäppörn, kejsarörn och ormörn. Till gruppen ”vingefang” (uttryck lånat från danska vänner) får också storkarna räknas. Både vit och svart stork kan visa sig. Antalsmässigt har nog den vita blivit den vanligaste de senaste höstarna beroende på att fåglar från det skånska storkavelsprojektet gör sträckförsök vid Falsterbo.

För att få se ett bra rovfågelsträck skall man komma på rätt dag, vilket kan vara nog så svårt. Vädret spelar som alltid stor roll, inte bara för den aktuella dagen utan även hur det har varit dagarna innan kan ha betydelse. Svaga till måttliga vindar från sydvästsektorn och ganska soligt väder är goda förutsättningar, speciellt efter en period med regn och blåst. Har man otur och rovfågeln inte kommer, finns det alltid möjlighet att titta på andra fåglar. Längs kusterna finns mängder av rastande änder, vadare, måsar och tärnor. Eller så kan man leta efter rastande rov- och småfåglar i parker och skogsdungar.